

SVĚT ARCHITEKTURY JIŘÍHO HRŮZY

Svět architektury je název knihy, která vyšla koncem května tohoto roku a stala se - milou shodou okolností - jakousi gratulací k pětasedmdesátým narozeninám svého autora, architekta Jiřího Hruzy. Je to jeden z projevů jeho životní energie a výraz odvahy pustit se po úctyhodné řadě odborných publikací ještě do velkého encyklopedického díla. Zároveň je to výsledek mimořádné pracovitosti, která jej provázela po všechna léta od absolvování vysoké školy.

Celý život pracoval především v náročné urbanistické praxi, avšak přece jen je znám spíše jako autor mnoha statí a knih a v posledních letech jako studenty oblíbený pedagog. Stálé studium a pátrání v rozsáhlých oblastech teorie architektury a urbanismu mu spolu s jeho jazykovými znalostmi umožnilo nejen nashromáždit rozsáhlý faktografický materiál, ale také formulovat osobní odborné postoje a názory. Mnoho poznatků a zkušeností mu jistě přineslo tři desetiletí trvající působení v Útvaru hlavního architekta Prahy, kde se věnoval práci na územních plánech a celoměstské koncepci - od aspektů demografických a sociologických až po kompozici města a jeho technickou infrastrukturu.

Jeho činnost našla více ocenění v zahraničí než doma. Tak v roce 1968 byl pozván k přednáškové činnosti v USA, o deset let později vedl pro agenturu OSN závěrečné práce na rozvojovém plánu Srí Lanky a jejího hlavního města, Vídeňskou universitou byl roku 1976 poctěn Herderovou cenou za mezinárodně platné přínosy k rozvoji teorie urbanismu, roku 1993 byl zvolen dopisujícím členem Německé akademie pro stavbu měst a o rok později členem Rady starších Mezinárodní společnosti urbanistů (ISoCaRP), mezi jejíž zakladatele patří.

Logickou a zároveň šťastnou shodou okolností se na Jiřího Hruzu obrátilo nakladatelství Aventinum, aby se ujal zpracování slovníkového díla o architektuře

s bohatým ilustračním vybavením. Autor však nechtěl napsat obvyklý lexikon, jakých již bylo vydáno mnoho. Navrhl koncipovat knihu méně obvyklým a zároveň ne snadným způsobem tak, aby kombinovala časový a regionální pohled se slovníkovou informací. Je zásluhou nakladatelství, že projekt s pochopením přijalo a vytvořilo podmínky pro jeho uskutečnění - včetně značného překročení původně uvažovaného rozsahu.

Výsledkem je soubor jedenácti částí - epoch, sledujících architekturu od nejsvětějších civilizací až po dnešek, a to ve všech důležitých geografických oblastech. Kniha má 407 stran, obsahuje více než 440 vynikajících a jistě obtížně nalézáných barevných fotografií, kvalitativně odlišných od obvyklého obrazového doprovodu encyklopedií a 140 s citem a pochopením provedených názorných perokreseb. Slovo a obraz jsou v rovnováze.

Každá z částí knihy se dále člení do tematicky zaměřených kapitol. V nich se vždy po celkovém úvodu naleznou systematicky uspořádaná hesla o důležitých stavebních dílech, významných lokalitách a městech, tvůrčích osobnostech, myšlenkových hnutích či školách a též o dominantních druzích budov, stavebních technikách a materiálech. Toto neobvyklé pojetí přináší jak celkové pohledy, tak i slovníkové informace, jejichž vyhledání je usnadněno podrobnými rejstříky jmen a míst.

Zpřístupňují se tak mnohé poznatky, které nelze nalézt v obvyklých abecedně řazených slovnících, nebo naopak v souvislých dějepisných vyprávěních. Příkladem může být, že nejsou opomenuty mimoevropské a různé „periferijní“ regiony, stejně jako není evropská architektura omezena pouze na její západní část. Odpovídající pozornost je věnována architektuře střední a východní Evropy a v zasloužené míře i architektuře české.

Autor přitom nezapře svou urbanistickou orientaci, projevující se v pozornosti

širším prostorovým souvislostem jednotlivých objektů. Oprávněnou pozornost věnuje vlivům klasické antické architektury, které jako souvislý proud klasicismu doprovázely celý další vývoj architektury - a to i vně Evropy - až do té nejnovější doby. Zdůraznění tohoto jevu patří rovněž k osobitostem celé práce.

Závěrem a svým způsobem vyvrcholením celé knihy jsou její devatenáctému a dvacátému století věnované tři části, nazvané Století proměn, Moderní doba a Dnešek architektury. Jejich zajímavé textové části vycházejí z dostatku podkladového materiálu a jsou doprovázeny stejně jako části předcházející vyobrazeními klíčových objektů. Autor se přitom nevyhýbá osobním pohledům a vyslovuje stanovisky pamětníků i současníků a ne vždy se musí setkat se souhlasem.

Knih o dějinách architektury je mnoho a jsou zpracovávány na vysoké odborné i polygrafické úrovni. Mezi ně se snad zařadí i práce Jiřího Hruzy, u níž nakladatelství počítá i s cizojazyčnými mutacemi pro zahraniční trh. Podle dosavadních ohlasů vyvolává pozornost svým pojetím, záběrem a neobvyklým zpracováním bohatých poznatků jak u studentů a odborníků, tak u širšího okruhu zájemců o architekturu a nakonec i u těch, kteří v ní nalézají podněty pro poznávání světa a cestování.

Čtenáře jistě nejprve zaujme pestrá obrazová část a přivede jej přes pečlivé popisky k vlastním textům, které jsou rozumně stručné a neunavující. Jejich jazyk je vytříbený a svou místy až beletristickou formou zvyšuje celkovou čtivost. Kniha Svět architektury je úspěšným pokusem autora Jiřího Hruzy i Aventina jako vydavatele o další nový pohled na mnohokrát zpracované téma dějin architektury, doprovázející lidstvo od jeho počátků až do současnosti.

Blahomír Borovička